

[Landbrugsministeren.]

at mærke hvis ikke den økonomiske udvikling medførte en afgørende forringelse af pengeværdien i tiden mellem brugets oprettelse og pantsætningstidspunktet. Det er naturligvis ikke uden betydning, til hvilket formål der ønskes optaget lån mod pant i ejendommen. Ved den nugældende formulering af pantsætningsforbudet kan der jo gives tilladelse til pantsætning for varige forbedringer, der må anses for at forbedre brugets rentabilitet.

De bestemmelser om pantsætningsforbud, der dengang blev udformet, havde jo til hensigt at beskytte brugeren mod en for vidtgående gældsstiftelse. Der var dog også en anden begrundelse, en begrundelse, som jeg synes har gyldighed også den dag i dag, nemlig ønsket om at forhindre spekulations-avancer ved videresalg. Mange af de unge landmænd, der interesserer sig for disse ejendomme, har jo kun en forholdsvis lille kapital til udbetaling ved købet, og er det pågældende statshusmandsbrug højt behæftet med gæld, vil mange for overhovedet at komme i gang fristes til at tage den private gæld med oven i købet og således komme til at give mere for ejendommen, end den er værd. Sælgeren får derved mulighed for på køberens bekostning at tilegne sig værdien af den støtte, som staten har ydet ved brugets oprettelse på lempelige vilkår. Det er naturligvis en betydelig ulempe ved at forhøje pantsætningsgrænsen, et spørgsmål, vi jo var meget inde på i fjor.

Men jeg nævnte, at en væsentlig forringelse af pengeværdien mellem tidspunktet for brugets oprettelse og det tidspunkt, hvor pantsætning ønskes, kan borttage en del af begrundelsen for pantsætningsforbudet i dets nuværende form. Og her er vi netop ved en afgørende forskel mellem situationen i 1919, da forbudet blev fastsat, og situationen i dag. I 1919 frygtede man vel nok et prisfald, og man forudså derfor særlige vanskeligheder for ejere af højt prioriterede ejendomme.

Jeg tror imidlertid, det er rigtigt, at pantsætningsgrænsen under den pengeforringelse, som er sket, er blevet noget for lav for de ældre ejendommers vedkommende, og det, der oprindeligt var tænkt som en beskyttelse for husmanden, bliver nu i mange tilfælde en meget vidtgående indskrænkning i

hans muligheder for at opnå kredit til rimelige formål. På samme måde har unge landmænd, der kun har deres sammensparede kapital at tilbyde som udbetaling, vanskeligt ved at overtage disse ejendomme i konkurrence med mere kapitalstærke købere, d. v. s. i de tilfælde, hvor det ikke drejer sig om familieoverdragelser, for dér fik vi jo i fjor gennemført ret vidtgående lettelser.

Denne sag har altså to sider, men jeg vil meget gerne være med til at drøfte dette spørgsmål. Jeg erkender, at der er problemer, og jeg vil håbe, at det ved en saglig drøftelse i udvalget skal være muligt at finde frem til en noget bedre løsning end den, der er gældende i øjeblikket.

For de statshusmandsbrug, som ikke har jordrentesvarelse, foreligger ikke tilsvarende problemer. Betales der her fast rente, gælder der ingen begrænsninger i adgangen til at pantsætte ejendommen. Betales der derimod konjunkturbestemt rente, gælder der også her pantsætningsbegrænsninger, men administrationen kan her give dispensation efter et friere skøn i hvert enkelt tilfælde. Afgørelsen herom træffes i almindelighed af statens jordlovsudvalg, og praksis er på dette område lempet betydeligt i de senere år. Det er således mit indtryk, at behovet for pantsætning i rimeligt omfang kan opfyldes for disse brugs vedkommende.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh nævnte endvidere nogle tilfælde, hvor lån ydet af Marshallmidler til modernisering og rationalisering af landbrugsejendomme er blevet opsagt ved ejerskifte; han nævnte herunder også et tilfælde, hvor lån er ydet til et statshusmandsbrug, og hvor, såvidt jeg forstod, overdragelsen også er sket indenfor en nærmere familiekræds.

Jeg skal i den anledning henvise til, at lovreglerne om disse Marshalllån, der senest er bekendtgjort ved en lov bekendtgørelse af 19. februar 1952, indeholder en udtrykkelig bestemmelse om disse forhold. Det hedder heri, at i tilfælde af retsforfølgning eller ejerskifte forfalder lånet straks til udbetaling; dog kan lån ydet til enkeltpersoner ved ejerskifte forblive indestående i ejendommen, såfremt denne overtages af den tidligere ejers ægtefælle, børn eller anden nær pårørende.

Hvordan man fra statens side stiller sig til de enkelte ejerskiftesager, er jeg ikke i